Joana Marinache

NOI ACTE TURCESTI DESPRE TULCEA SI LOCUITORII SĂI LA 1871

Tipărirea unui număr de 278 de documente privind istoria Dobrogei, în 1975 de către Direcția generală a arhivelor statului, îi prilejuia îngrijitorului ediției, istoricul Tudor Mateescu, observația că "documentele românești referitoare la Dobrogea în timpul stăpânirii otomane, publicate până în prezent, sunt surprinzător de putine fată de numărul lor real"(1) Documentele publicate evidențiază aspecte ale istoriei provinciei dintre Dunăre și Marea Neagră, aflată timp de 460 de ani în cadrul Imperiului Otoman:

a. problematica economică (creșterea animalelor, cultivarea pământului, apicultură, pescuit, meșteșuguri, industrie slab reprezentată, comerț, păstoritul mocanilor, navigație)

vigațic)

b. relațiile sociale (folosirea forței de muncă salariate la instalațiile industriale și în agricultură, menținerea robiei în gospodăriile unor bogătași musulmani)

c. aspectele demografice (războaiele, ciuma, fuga la stânga Dunării în timpul conflictelor militare și din cauza asupririi sociale, politice, religioase)

d. viața politică (schimbări de dregători, abuzuri, atitudini ostile față de autoritățile românești de la stânga Dunării, încălcarea unor ostroave dunărene)

e. aspecte militare (trasee ale trupelor, recrutări, reparări de cetăți, fortificații).

f. viața culturală (informații privitoare la școlile românești).

g. viața religioasă (construirea unor biserici românești, preoți români,

presiuni privind trecerea la islamism, mitropolia Dristrei - principala eparhie ortodoxă a Dobrogei).

h. starea sanitară (epidemii, epizootii)

Documentele relevă, indubitabil, numărul mare al românilor în comparație cu celelalte grupuri etnice, răspândirea lor pe cuprinsul întregii provincii, pulsul vieții cotidiene, identitatea românească.(2)

lată, spre exemplu, ce conțin câteva documente tipărite în volumul amintit si emise în anul 1871:

- <u>D.257 : 1871 aug. 30, Silistra.</u>
Adresă a Eforiei Școalei române din Silistra către Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice de la București, prin care solicită primirea elevului Stănescu Marin ca intern la Institutul macedo-român (...)

- D.258: 1871, sept.4 (f.l.). Cerere adresată de Todor Todor, preot român din Dobrogea, Ministerului Cultelor (...), pentru primirea fiului său, Popescu Theodor, ca elev la Institutul macedoromân.

În argumentarea către ministru se subliniază, de fiecare dată, dorința ca după terminarea studiilor în institutul menționat: 'să poată deveni și el un apostol al luminei naționale române (...), pentru a putea ridica cel puțin fiii noștri națiunea română" (3)

Aceste acte au ștampila Eforiei (în lb.română), sigiliu cu legendă (în lb.turcă) și o legalizare din partea poliției locale (ex., polițai Ahmet effendi, cu litere latine!).

Scopul prezentului articol nu este de a rezuma conținutul documentelor publicate în volumul menționat, ci de a prezenta cititorilor 3 acte emise de instituțiile otomane din Tulcea în anul 1871, care se înscriu în categoria acte de vânzare - cumpărare și acte provizorii de imobil. Actele descoperite de noi sunt scrise în limba turco-osmană (4) și sunt însoțite de traduceri autentificate.

A.1. Act de vânzare-cumpărare (încheiere de autentificare)

H = 73 cm; l=24,5 cm; scris cu cerneală neagră pe coală specială; imitație pergament).

Actul original conține în partea superioară o însemnare a interpretului Camerei de Comerț Tulcea - Suleiman Omer, un număr de înregistrare și confirmarea traducerii : "Tradus de mine astăzi 28 Martie 1911". Ștampilă separată pe acest înscris din 1911.

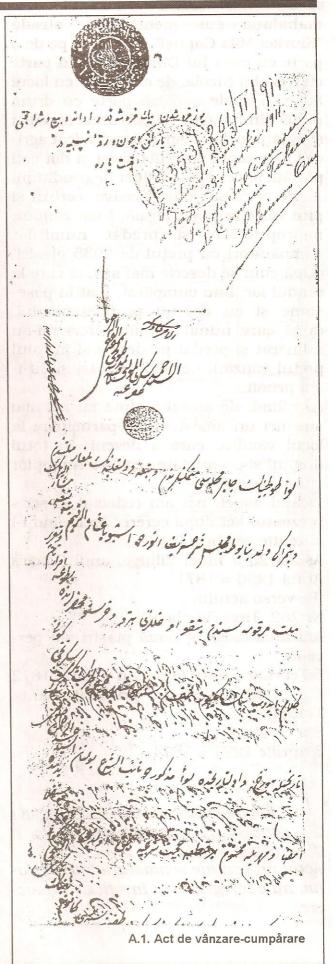
Iată traducerea actului :

Esseidi Ahmed Şukri, Președintele Tribunalului orașului Tulcea (L.Ş.)

Cauza redactărei acestui act este că :

Dimitrachi, fiul lui Panait, locuitor din orașul Tulcea, mahalaua Ciair, de naționalitate bulgar, supus Imperiului Ottoman, în fața luminatului consiliu legal sacru al acestui tribunal și în prezența D-lor Petru și Hristu, fiii lui Petcu, de aceeași naționalitate și supuși ai imperiului menționat, cauza formărei prezentului act, a declarat voluntar și a afirmat prin grai, că:

"După cum se constată dintr-un hoget (act de proprietate) cu data de 28 a lunei Safer din anul 1295, învestit cu semnătura și sigiliul D-lui Abdurahman Hulusi, ce pe acea vreme era președinte al tribunalului orașului Tulcea, și din certificatul emanat de percepția fiscală cu nr.14 din 26 Ianuarie 1289, fiind bunul și proprietatea mea prin cumpărare și independent, un loc viran, proprietate absolută (mulk), situat în

mahalaua sus mentionată, "Kiurkci Mila Capuși", învecinat pe de o parte cu casa lui Dimitri, de altă parte cu casa lui Nicola, de altă parte cu locul lui Ivan și de a patra parte cu drum public, în lungime de patruzeci si patru și în lățime de optsprezece zira (cot agricol) sau sapte sute nouăzeci si doi coti pătrați, și pe care loc, liber de condițiuni ..., de orice sarcini, gâlceava, certuri si prin vânzare justă legală, l-am vândut, împroprietărit și predat numiților cumpărători cu prețul de 2935 piaștri, după cum se descrie mai sus, și care la rândul lor, l-au cumpărat, luat în posesiune și au devenit proprietarul lui, după care numiții cumpărători mi-au numărat și predat pe deplin și în totul prețul vânzării de 2935 piaștri și eu iam primit.

Așa fiind, de astăzi înainte eu nu mai am nici un amestec sau participare la locul vândut, care a devenit în totul dreptul și proprietatea egală a numiților cumpărători".

Zicând astfel, noi am redactat și scris prezentul act după cerere, declarându-l autentic conform legei.

Astăzi 23 a lunei Zilhige, anul (Hegira Arab) 1290 = 1871.

Pe verso actului:

Nr.282. Taxa 59 piaștri.

Adică cincizeci și nouă piaștri s-a perceput.

5 Februarie anul Ottoman 1289 = 1872 L.Ş. (Tribunalul de primă instanță Tulcea)

S-a verificat

3 Aprilie 1291 = 1874

A.2. <u>Încheiere de autentificare (act de vânzare - cumpărare) (aceleași dimensiuni ca A1)</u>

Actul nu conține semnătura interpretului, nu e înregistrat și însoțit de traducere.

A.3. Act provizoriu de imobil

(H=34 cm; l=17,5 cm; înscrisuri cu cerneală neagră pe filă tipizată obișnuită a unui registru de stat, cu nr. de ordine 233 din 23 ian. 1291 (=1874). Proprietari : Tănase Jelu, Gheorghe Maria și Călina

Domiciliul: Tulcea, mahalaua Ciair, bulevardul morii, 29

Felul imobilului : un rând de case și o bucată de teren

"Pentru cele redactate mai sus, un rând de case și terenul aferent, prevăzute în ordine în fila registrului de stat, se eliberează acest act provizoriu, până la eliberarea actului definițiv".

29 ian. 1291

Ștampila Magistratului

Ștampila Pretorului

Ștampila Registraturei

Ștampila Caseriei

Tradus din limba turcă de Selimșah Ismail

Actele prezentate au devenit extrem de rare. (5). Valoarea lor este documentară, mai ales pentru faptul că sunt emise de instituții ale Imperiului otoman, certificând realități în legătură cu orașul Tulcea și locuitorii săi, în ultimii ani care preced revenirea Dobrogei la pământul patriei și încetarea multisecularei dominații a Porții asupra Dobrogei.

- 1. Documente privind istoria Dobrogei (1830-1877), volum întocmit de Tudor Mateescu, Buc.; 1975, editat de Direcția Generală a Arhivelor Statului ..., 356 p.
- 2. Idem, op.cit., p.9.
- 3. Idem, op.cit., p.276-279.
- 4. Tudor Mateescu, Arhivele din Dobrogvea în timpul stăpânirii otomane, în "Revista Arhivelor". an 1974, vol.XXXVI, nr.1-2, p.229-233.
- 5. Dan Prodan, Învățământul universitar turcologic în România în secolul al XX-lea în "Studii și articole de istorie", LXV, București, 2000, p.237-248 (în special Considerații preliminare. Definirea termenilor ...)

